

Finantsmudelid veebirakendusena

Lühidalt

Eelarvestamine, selle tavalises tähenduses, seostub kõiki ettevõtte tasandeid hõlmava paberitööga. Otsustamine ja vastutamine on igapäevane, eelarvestamine aga mitte - plaane tehakse üldjuhul kord kvartalis ja/või aastas. Sestap ongi traditsiooniline eelarvestamine pigem bürokraatlik protsess, mitte aga otsustamist toetav töövahend.

Ettevõtet ümbritsevad tingimused võivad muutuda – isegi päevapealt. Ärijuht vajab selliseid töövahendeid, mis võimaldaks saabuvald finantsseisundeid hinnata kiiresti ja arusaadavalt, lähtuvalt käepärasest teabest. Üks selline töövahend on finantsmudel – spetsiaalne majandustarkvara, mis sisendandmete alusel genereerib planeeritavate perioodide finantstulemused ja -seisundid.

Finantsmudel seob ühtsesse süsteemi kõik üksteist mõjutavad valdkonnad: tulud ja kulud, varade soetamine, finantseerimine, maksetingimused, varude juhtimine jne. Tulevaste perioodide majandusprognosid genereeritakse automaatselt - ilma et juhil tarvitseks pöörduda oma raamatupidaja või finantsjuhi poole. Korralik finantsmudel on väljast lihtne, kuid seest keeruline; komplitseeritud ärimatemaatika peab jääma kasutajale märkamatuks.

Formaalne eelarvestamine on staatiline, finantsmudel aga dünaamiline, “mis juhtub siis kui..” tüüpi töövahend. Sellega saab läbi mängida erinevaid stsenaariume. Igale sisendandmete komplektile genereeritakse kohe vastavad väljundid: rahavoogude “muster”, tasuvusnäitajad, äriüksuste kasumiaruanded, bilansid. Lihtne on näiteks tuvastada need tulevased perioodid, kus rahavoog läheb negatiivseks - vaja on planeerida laenu võtmine.

Igale ettevõttele on “oma” finantsmudeli olemasolu hädavajalik. Vastasel juhul võib juhtkonnal puududa võimalus läbi mängida ees terendava majandusmaastiku ohte ja võimalusi. Kujutlege, et roolite kiirelt liikuvat autot, mille tuuleklaas on kinni kaetud; tahavaatepeegel (loe: raamatupidamine) näitab ju pelgalt ajalugu.

Finantsmudelist on palju abi, kui firmal on keerukas struktuur või kasumivalem; ärijuhil peab olema ülevaade kogu ettevõtte toimimisest – see ei tohi olla delegeeritud.

Finantsmudeli abil saab ennustada probleemseid situatsioone; langetada kvaliteetseid otsuseid; hoida kokku aega. Finantsmodelleerimine on ühtviisi vajalik nii uute projektide kavandamisel, kui ka tegutseva ettevõtte juhtimisel. Kui tavapärased tehakse uusi otsuseid eelmiste perioodide aruannete alusel, siis ärisimulatsiooni tarkvara võimaldab juhil “viibida” tulevikus, ja probleeme ennetada.

Mis on finantsmudel

Mudeli sisendid (üldjuhul):

- **Tulud.** Kaupade ja/või teenuste müügiprognoosid, toote- või kliendigruppide kaupa;
- **Kulud.** Müügiga seotud kulude ning püsikulude prognoosid, muutuvkulude andmed;
- **Varad.** Planeeritavad kapitalikulud, tehingud varadega (ost, müük, liising), varade amortisatsioon;
- **Finantseerimine.** Aktsiakapital, planeeritavad laenud, laenude tagasimaksud, dividendide väljamaksud jm rahavooge mõjutavad transaktsioonid; Täiendava finantseerimise analüüs;
- **Maksetingimused, opereerimine.** Arvete käibevältd kliendi- ja hankijagruppide kaupa, varude käibevältd;
- Muud **parameetrid.** Maksumäärad, omanike tulunorm, dividendide väljamaksekindaja jm.

Finantsmudeli väljundiks on majandustulemuste ja finantsseisundite prognoos valitud ajaperioodil, sõltuvalt sisestatud prognoosidest. Mudeli kasutamise üheks eesmärgiks ongi äri simuleerimine - võimalus katsetada erinevate lähteandmete mõju oodatavatele tulemustele.

Finantsmudeli väljundid (üldjuhul):

- Rahavoogude projektsioonid;
- Kasumiprojektsioonid;
- Bilansid;
- Tasuvusnäitajad (ROE, EVA, ROA), finantssuhtarvud;

Keerukamad finantsmudelid annavad väljundeid ka äriüksuste kaupa:

- Kasumiüksuse jooksva perioodi kasum, sh. erinevatel jääktulu tasemetel;
- Kasumiüksuse ROI (*Return on Investment*) jooksva perioodi investeringu tasuvus;
- Muud äriüksuste majandusnäitajad.

Finantsmudeli kasutamise eesmärgid:

- Planeerida **äriüksuste tulused**; kasutada finantsmudelit hinnakujunduseks ning optimaalse toote- ja teenustevaliku kujundamisel; püstitada **müügiplane** äriüksuste juhtidele;

- Planeerida **püsikulusid** äriüksustes ja keskuses (kulude dünaamiline eelarvestamine);
- Planeerida investeeringuid **põhivarasse** (kapitalikulude eelarvestamine);
- Planeerida **tehinguid varadega**;
- Ette näha **täiendava finantseerimise** vajadust (laenude võtmine või aktsiakapitali laiendamine) või vastupidi – planeerida laenude tagasimakseid või dividendide väljamakseid. Sellise kasutusviisi eesmärgiks oleks vajaliku rahavoo tagamine ning optimaalse kapitali struktuuri planeerimine.
- Hinnata ettevõtte **väärtust** (*economic value*)

Finantsmudelite ajahorisont (planeerimisperiood) on tavaliselt valitav, see võib ulatuda mõnest kuust kuni mitmekümne aastani. Prognoositav täpsus võib olla kuu, kvartal, aasta.

Finantsmudelid veebirakendusena

Kui tarkvara on realiseeritud nn veebirakendusena, saavad kasutajad finantsmudeliga töötada tavalise veebibrauseri abil. Veebirakenduse programmid ja andmed paiknevad valmistaja serveris. Tarkvara kasutatakse teenusena.

Programme ja andmeid kasutaja arvutitesse ei installeerita. Kõik tarkvara muudatused ja hooldustoimingud toimuvad keskselt, kliendi vaates märkamatu ja segamatult. Analoogiliselt toimivad ka näiteks internetipangad. Viimasel ajal on käibele tulnud uus mõiste: ASP (*Application Service Provider*) – tarkvara rentimine.

Kasutaja(te) juurdepääs veebirakendusele on:

- 1) piiratud, st. rakenduse olemasolu kolmandatele isikutele ei avalikustata; kaitstud tsooni sisenemiseks peab kasutaja ennast eelnevalt identifitseerima (kasutajanime ja parooli abil), peale seda avaneb rakenduse menüü.
- 2) piiritletud, st. võimalik on õiguste piiritlemine erinevatele kasutajatele (õigus andmeid vaadata, õigus vaadata ja muuta).

Andmete ja parameetrite sisestamine finantsmudelisse toimub nn veebivormide kaudu. Veebivormid asuvad rakenduse erinevatel lehekülgedel. Veebilehed on liigendatud toimingute iseloomu järgi (tulud, kulud, kapitalikulude plaan, finantseerimine, üldised parameetrid jne).

Tulemusi (seisundeid, finantsprojektsioone, majandusnäitajaid) saab vaadata selleks kujundatud lehel või trükkida paberile, kasutades brauseri standardseid võimalusi. Peale igat muudatust sisendandmetes arvutab rakenduse finantsmootor (*financial engine*) automaatselt uued seisundid ning väljundid.

Finantsmudel on dünaamilise eelarvestamise töövahend.

Kasutaja kaasuse (*Case*) saab salvestada serveri andmebaasi. Salvestamiseks on toiming "Save", andmete taasavamiseks aga "Open". Keerukamate finantsmudelitega saab säilitada ka erinevaid kaasusi - nii et näiteks erinevad finantsplaanid (optimistlik, pessimistlik jm.) salvestatakse erinevate nimede all. Seega võimaldab selline

veebirakendus töötada mitme finantsplaaniga samaaegselt. Erinevad kasutajad saavad tööd teha erinevate kaasustega.

Veebirakenduse andmed ja programmid on teineteisest lahus. Rakenduse tarkvara saab nii muuta ja arendada, et andmeid ei puudutata.

Kasutaja tugi

Veebirakendusega kaasneb valmistaja tugiteenus ehk "HelpDesk". Kasutaja saab süsteemist lahkumata edastada oma küsimuse, kommentaari või probleemi kirjelduse. Valmistaja reageerib sellele vastusega e-posti teel, tagasi helistades või teostades vajaliku muudatuse süsteemi tarkvaras.

Veebirakenduse kasutajate aktiivsust võib seirata. Tellija soovi korral salvestatakse andmebaasi vastavasse registrisse kasutajate sisenemised (nimi, kuupäev), süsteemis viibimise ajad jm. olulisemad sündmused.

Veebirakenduse tehnika

Veebirakenduse realiseerimisel kasutab firma NetEkspert ASP (*MS Active Server Pages*) tehnoloogiat. Sisestatud andmete käsitus, programmide käitamine, veebidokumentide formuleerimine, analüütika, andmete salvestamine ning avamine toimub valmistaja virtuaalserveris (www.netekspert.com). Serveri platvormiks on Microsoft NT Server ja Internet Information Server. Kasutatakse selliseid vahendeid nagu VBScript, MS Access, ActiveX komponendid, Visual Basic, MS Visual InterDev jm.

Ennustatakse, et enamus kontorirakendustest muutuvad 2-3 aasta jooksul veebirakendusteks. Paljusid selliseid programme, mida täna omatakse ja peetakse "oma katuse all", hakatakse tulevikus teenusena sisse ostma: raamatupidamine, ajaplaneerimine, dokumendihaldus – ka finantsplaneerimine. Veebirakenduste peamiseks eeliseks on see, et tellijad vabanevad rakenduste ülalpidamisega kaasnevatest probleemidest ja kuludest. Nad saavad keskenduda pelgalt tarkvara tarbimisele.